

národní
úložiště
šedé
literatury

Zpráva za rok 2009 o stavu vyřizování stížností podaných proti České republice k Evropskému soudu pro lidská práva

Ministerstvo spravedlnosti ČR
2009

Dostupný z <http://www.nusl.cz/ntk/nusl-126577>

Dílo je chráněno podle autorského zákona č. 121/2000 Sb.

Tento dokument byl stažen z Národního úložiště šedé literatury (NUŠL).

Datum stažení: 04.10.2022

Další dokumenty můžete najít prostřednictvím vyhledávacího rozhraní nusl.cz .

MINISTERSTVO SPRAVEDLNOSTI
Č. j.: 8/2010-KVZ-SP/1

V Praze dne 28. dubna 2010
Výtisk č.

Pro informaci členů vlády

Věc: Zpráva za rok 2009 o stavu vyřizování stížností podaných
proti České republice k Evropskému soudu pro lidská práva

Důvod předložení:

Materiál je předkládán na základě čl. 4
odst. 1 písm. i) Statutu vládního
zmocněnce pro zastupování České
republiky před Evropským soudem pro
lidská práva (příloha k usnesení vlády
ze dne 17. srpna 2009 č. 1024).

Obsah materiálu:

- I. Zpráva
- II. Tisková zpráva

Předkládá:

JUDr. Daniela Kovářová
ministřyně spravedlnosti

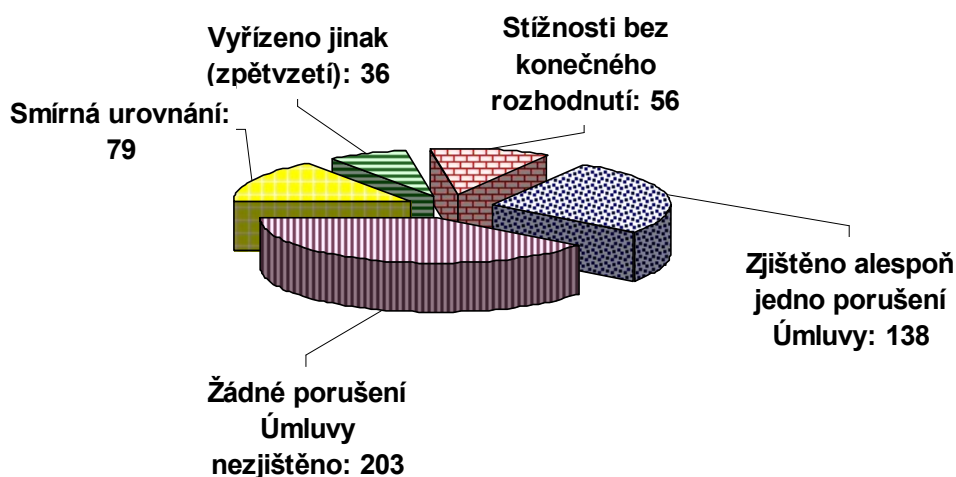
Zpracoval a spolupředkládá:

JUDr. Vít A. Schorm
vládní zmocněnec

Zpráva za rok 2009 o stavu vyřizování stížností podaných proti České republice k Evropskému soudu pro lidská práva

Na úvod zpráv o stavu vyřizování stížností podaných k Evropskému soudu pro lidská práva (dále jen „Soud“) obvykle uvádíme statistické údaje. Nebude tomu jinak ani tentokrát, byť se omezíme na jediný graf, který zachycuje stav vyřizování stížností oznámených vládě České republiky s vyjádřením výsledku řízení, a to ke konci období, za které se podává tato zpráva.¹

Stav projednání stížností komunikovaných vládě ČR od 1/1/1993 do 31/12/2009 (celkem 512 stížností)

¹ Přehled vychází z údajů shromážděných kanceláří vládního zmocněnce. Při jejich zpracování do jednotlivých kategorií byla použita následující metodika:

Počítá se každá registrovaná stížnost zasláná vládě České republiky zvlášť, ať už Soud žádal o stanovisko k její přijatelnosti a odůvodněnosti (což byl případ více než 99 % stížností) nebo ne, bez ohledu na to, zda byla kauza určitého stěžovatele postupně registrována v několika stížnostech.

Rozsudky o smírném urovnání, kterým předcházela rozsudek ve věci samé, jehož závěrem bylo porušení Úmluvy, se v tomto přehledu neobjevují mezi uzavřenými smíry; tyto případy figurují pouze v kategorii stížností, u nichž bylo shledáno porušení Úmluvy (týká se zatím pouze kauzy *Zich a ostatní*).

Kategorie stížností, v nichž nebylo zjištěno žádné porušení Úmluvy, zahrnuje jak rozsudky o neporušení (senátní rozsudek ve věci *D. H. a ostatní* o neporušení tu ovšem není započítán; byl totiž překonán rozsudkem velkého senátu, jehož závěrem bylo porušení Úmluvy), tak konečná rozhodnutí o nepřijatelnosti stížností. Je namístě upozornit na to, že počet stížností neodpovídá počtu rozhodnutí nebo rozsudků o nich vydaných, protože jednotlivé rozsudky nebo rozhodnutí mohou řešit současně více stížností (např. ve věcech *Krejčíř a Kohlhofer a Minarik* bylo dvěma rozsudky rozhodnuto po řadě o dvou a třech stížnostech).

Dva případy (*Družstevní záložna PRIA a Forminster Enterprises Limited*), v nichž Soud dosud vydal toliko rozsudek ve věci samé, jehož závěrem bylo porušení Úmluvy, jsou započítány pouze v kategorii odražené počet stížností, u nichž bylo shledáno porušení, ačkoli řízení o nich, pokud jde o spravedlivé zadostiučinění, probíhalo v období, za které se zpráva podává.

Tato zpráva je dále rozčleněna na část I, která obsahuje přehled případů uzavřených Soudem v období, za které se zpráva podává. Část II zprávy se zmiňuje o případech, u nichž v daném období došlo k jinému vývoji a řízení o nich před Soudem pokračuje. Část III zprávy bude věnována problematice výkonu rozsudků Soudu. Pro přehlednost můžeme odkázat na obsah zařazený na závěr této zprávy.

I. Přehled případů uzavřených Soudem v roce 2009

Řízení před Soudem končí obvykle rozsudkem ve věci samé (oddíl 1.1.), prohlášením stížnosti za nepřijatelnou v plném rozsahu (oddíl 1.2.) nebo vyškrtnutím stížnosti ze seznamu případů, především z důvodu smírného urovnání (oddíl 1.3.).

1.1. ROZSUDKY SOUDU VE VĚCI SAMÉ

V daném období vynesl Soud tři odsuzující rozsudky týkající se dohromady šesti stížností. Vláda v roce 2009 nežádala o postoupení věci velkému senátu.

1.1.1. *Nové rozsudky Soudu*

Trojice rozsudků vydaných proti naší zemi v roce 2009 se týkala porušení článku 5 Úmluvy, který zakotvuje právo na svobodu a osobní bezpečnost, článku 6 Úmluvy zaručujícího mimo jiné právo na soud a článku 1 Protokolu č. 1 k Úmluvě představujícího garanci pokojného užívání majetku. Nyní bude podán přehled rozsudků v chronologickém pořadí.

Rozsudek senátu páté sekce Soudu ze dne 26. března 2009 ve věcech č. 39298/04 a 8723/05 – *Radovan Krejčíř proti České republice*

Soud dospěl jednomyslně k závěru, že bylo porušeno právo stěžovatele na svobodu a osobní bezpečnost zaručené článkem 5 odst. 3 a 4 Úmluvy, a přiznal mu na nákladech řízení částku 5 tis. €.

(i) *Skutkové okolnosti případu*

V září 2003 byl stěžovatel soudcem Obvodního soudu pro Prahu 4 v rámci trestního stíhání ve věci podezření ze spáchání trestného činu úvěrového podvodu vzat do vazby. Městský soud v Praze v říjnu 2003 toto rozhodnutí potvrdil, přičemž významným způsobem prohloubil a konkretizoval rozhodnutí podřízeného soudu. V usnesení z května 2004 Ústavní soud dospěl k závěru, že postupem obecných soudů došlo k naplnění zákonného podkladu pro ústavně přípustné omezení osobní svobody stěžovatele. Za situace, kdy městský soud zákonným i ústavním způsobem napravil vady odůvodnění rozhodnutí obvodního soudu a překoumatelným způsobem své rozhodnutí odůvodnil, není možno v jeho postupu spatřovat ani porušení práva na spravedlivý proces, např. principu kontradiktornosti.

Po uplynutí tří měsíců trvání vazby vydal státní zástupce Vrchního státního zastupitelství v Praze usnesení, ve kterém konstatoval, že důvody útěkové i koluzní vazby nadále trvají, a rozhodl proto o ponechání stěžovatele ve vazbě. Z důvodu trvání koluzní vazby stěžovatel nemohl žádat o nahrazení vazby jinými zárukami. V lednu 2004 Vrchní soud v Praze rozhodnutí státního zástupce potvrdil. Své rozhodnutí zčásti opřel i o skutečnosti vyplývající z protokolu o výpovědi svědka, se kterým se však stěžovatel ani jeho obhájce před vydáním rozhodnutí nemohli seznámit. Ústavní stížnost stěžovatele byla v září 2004 odmítnuta, jelikož Ústavní soud neshledal v postupu obecných soudů žádné porušení ústavních práv a svobod.

V průběhu roku 2004 bylo o vazbě stěžovatele rozhodováno ještě několikrát. Ke zrušení koluzní vazby soud po slyšení stěžovatele přistoupil v červnu 2004. Jelikož však nadále trvaly důvody útěkové vazby a soud nepřijal stěžovatelem nabízenou peněžní záruku, zůstal stěžovatel ve vazbě po celou zákonem stanovenou maximální přípustnou dobu. Propuštěn tak byl v září 2004.

(ii) Odůvodnění rozhodnutí Soudu

a) K námitce porušení článku 5 odst. 1 Úmluvy

První a hlavní námitku stěžovatele týkající se neexistence dostatečných důvodů pro jeho vzetí do vazby a porušení procesních předpisů spočívajících v nezkoumání všech stránek skutkového stavu Soud odmítl jako zjevně neopodstatněnou. Soud uvedl, že s ohledem na velký počet důkazů, které měly orgány činné v trestním řízení v okamžiku vzetí do vazby k dispozici, není pochyb o existenci důvodného podezření, že se stěžovatel dopustil skutků představujících závažné trestné činy. Dále Soud shledal, že vzetí do vazby nebylo svévolné nebo v rozporu s procesními předpisy, jelikož závažnost hrozícího trestu nebyla jediným jeho důvodem, ale soudy provedly důkladné posouzení situace stěžovatele.

b) K námitce porušení článku 5 odst. 3 Úmluvy

Soud dal stěžovateli naopak zapravdu, že došlo k porušení článku 5 odst. 3 Úmluvy z důvodu nedostatečně jasné právní úpravy rozhodování o neuplatnění maximálně přípustné tříměsíční doby trvání koluzní vazby. Tehdy platný trestní řád nestanovil, který orgán má rozhodnutí vydat. Podle názoru Soudu je taková mezera ve vnitrostátním právu v rozporu s Úmluvou kladenými požadavky na právní jistotu a předvídatelnost práva. V případě stěžovatele o této skutečnosti rozhodl státní zástupce, který dle konstantní judikatury Soudu neposkytuje požadované záruky nezávislosti. Vrchní soud sice rozhodnutí státního zástupce potvrdil, avšak až po uplynutí tříměsíční zákonné lhůty. Soud přihlédl též ke skutečnosti, že rozhodnutí mělo podstatný vliv na režim vazby stěžovatele, jelikož mu znemožňovalo žádat o nahrazení vazby jinými zárukami.

Ohledně třetí stěžovatelovy námitky týkající se nemožnosti žádat nahrazení koluzní vazby zárukou, dohledem, slibem nebo peněžitou zárukou (§ 73 a 73a trestního řádu), Soud dospěl k závěru, že k porušení článku 5 odst. 3 Úmluvy nedošlo, když konstatoval, že nedostatek soudního přezkumu se týkal pouze záruk, jež měly nahradit stěžovatelovu vazbu. Stěžovatel nicméně po celou dobu trvání vazby měl k dispozici možnost soudního přezkumu důvodnosti jejího pokračování, a mohl tak být propuštěn na svobodu, a omezení nahrazení vazby jiným opatřením navíc trvalo jen omezenou dobu, v daném případě do června 2004.

c) K námitce porušení článku 5 odst. 4 Úmluvy

K další námitce stěžovatele Soud konstatoval, že článek 5 odst. 4 Úmluvy nevyžaduje ve všech případech, kdy je o vazbě obviněného rozhodnuto po jeho vyslechnutí soudem, aby byl obviněný vyslechnut i v odvolacím řízení. S ohledem na skutečnost, že v daném případě si městský soud vyžádal od státního zástupce doplnění spisu a v rozhodnutí o stížnosti proti vzetí do vazby podstatným způsobem rozvinul a konkretizoval důvody vzetí do vazby uvedené soudcem obvodního soudu, nemohl stěžovatel předvídat, o které konkrétní okolnosti městský soud své rozhodnutí opře, měl být stěžovatel městským soudem před přijetím rozhodnutí vyslechnut. Soud též přihlédl k tomu, že rozhodnutí městského soudu mělo navíc pro další podmínky vazby významné dopady (neuplatnění omezení trvání koluzní vazby na tři měsíce a z toho vyplývající nemožnost žádat o nahrazení vazby jinými zárukami) a stěžovatel se podáním dalších žádostí o propuštění z vazby vzhledem k tehdejší praxi nemohl domoci vyslechnutí soudem. K porušení článku 5 odst. 4 Úmluvy proto v tomto ohledu došlo.

Soud dále konstatoval, že došlo k porušení článku 5 odst. 4 Úmluvy i proto, že vrchní soud opřel svůj závěr o správnosti rozhodnutí státního zástupce o ponechání stěžovatele ve vazbě mimo jiné též o skutečnosti vyplývající z protokolu o výpovědi svědka, s jehož obsahem se stěžovatel ani jeho právní zástupce nemohli před vydáním rozhodnutí vrchního soudu seznámit. Navíc se před vrchním soudem nekonalo jednání, kde by se k těmto skutečnostem

mohl stěžovatel vyjádřit. Soud přihlédl též ke skutečnosti, že poslední slyšení stěžovatele se konalo již několik měsíců předtím.

Poslední námitku stěžovatele směřující proti délce rozhodování o jeho opravných prostředcích proti vzetí do vazby Soud odmítl pro opožděnost, jelikož stěžovatel nenapadal současně délku řízení před Ústavním soudem a rozhodnutí městského soudu mu bylo doručeno více než šest měsíců před podáním stížnosti k Soudu. V této souvislosti Soud nicméně zamítl i námitku vlády opřenou o nevyčerpání vnitrostátních prostředků nápravy, konkrétně ústavní stížnosti a žaloby podle zákona č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem, s odůvodněním, že právo na posouzení zákonnosti zbavení svobody a právo domoci se náhrady jsou dvě zcela odlišná práva a Ústavní soud ani občanskoprávní soud rozhodující o náhradě škody by neřídil propuštění stěžovatele na svobodu pouze z důvodu nedodržení požadavku urychlenosti rozhodnutí o zákonnosti vzetí do vazby, jak požaduje Úmluva.

(iii) Ke spravedlivému zadostiučinění

V otázce majetkové škody Soud konstatoval, že nebyl prokázán ani její vznik, ani příčinná souvislost, a proto stěžovatelův požadavek na uhrazení 1 mil. Kč z titulu ušlého zisku odmítl. Soud dále konstatoval, že není možné stanovit, zda by stěžovatel v případě, že by nedošlo ke konstatovaným porušením článku 5 Úmluvy, byl ponechán ve vazbě či propuštěn na svobodu, a proto zamítl jeho požadavek na zaplacení 1 mil. Kč z tohoto titulu a konstatoval, že samotný výrok o porušení představuje dostatečné zadostiučinění za eventuálně utrpěnou nemajetkovou újmu.

Jako náhradu nákladů řízení a souvisejících výdajů Soud stěžovateli z požadovaných 9 311 € přiznal částku 5 tis. €.

Rozsudek senátu páté sekce Soudu ze dne 15. října 2009 ve věcech č. 32921/03, 28464/04 a 5344/05 – Kohlhofer a Minarik proti České republice

Soud poté, co spojil tři stížnosti týkající se uplatnění institutu tzv. nepravého squeeze-outu ke společnému projednání, dospěl k závěru, že bylo porušeno právo stěžovatelů na přístup k soudu ve smyslu článku 6 odst. 1 Úmluvy, a přiznal stěžovatelům za každou stížnost na nákladech řízení částku 2 264 €. Zároveň prohlásil za nepřijatelné stížnosti v rozsahu, ve kterém se dovolávaly porušení článku 1 Protokolu č. 1 k Úmluvě a článku 13 Úmluvy.

(i) Skutkové okolnosti případu

Stěžovateli v těchto věcech byli rakouští, popř. němečtí občané B. Kohlhofer, R. Minarik a S. Minarik.

V květnu 2001 rozhodla valná hromada společnosti Českomoravský cement, a. s., o zrušení společnosti bez likvidace a převzetí jmění hlavním akcionářem ve smyslu § 220p obchodního zákoníku. Dva ze stěžovatelů jako menšinoví akcionáři podali žalobu na neplatnost tohoto rozhodnutí valné hromady a příslušné smlouvy o převzetí jmění. V říjnu 2001 došlo k zápisu o převzetí jmění do obchodního rejstříku, přičemž stěžovatelé neuspěli ani s ústavní stížností napadající tento zápis. Zmíněné žaloby stěžovatelů na neplatnost byly poté soudy s odkazem na ustanovení § 131 odst. 3 písm. c) obchodního zákoníku odmítnuty, o následném dovolání stěžovatelů Nejvyšší soud dosud nerozhodl.

Obdobná skutková situace, včetně postupu stěžovatelů a rozhodnutí příslušných soudů, charakterizují i druhou stížnost, kde stěžovatelka byla menšinovým akcionářem společnosti YTONG, a. s., o jejímž zrušení a převzetí jmění rozhodla valná hromada v červnu 2003, a třetí stížnost, kde byl stěžovatel menšinovým akcionářem společnosti Biocel, a. s., o jejímž zrušení a převzetí jmění rozhodla valná hromada v listopadu 2001. Stěžovatelé zde přitom nevyužili některých opravných prostředků s poukazem na to, že nemají reálnou naději na úspěch.

V souvislosti s třetí stížností dále Ústavní soud obdržel od krajského soudu návrh na zrušení mj. § 220p a souvisejících ustanovení obchodního zákoníku, který plenum Ústavního soudu odmítlo usnesením ze dne 22. února 2005 sp. zn. Pl. ÚS 51/03.

Stěžovatelé se na vnitrostátní úrovni domáhají kompenzace prostřednictvím uplatnění nároků na dorovnání přiměřeného vypořádání v penězích ve smyslu § 220k ve spojení s § 220p obchodního zákoníku, přičemž příslušná řízení dosud nebyla ukončena.

(ii) Odůvodnění rozhodnutí Soudu

a) K námitce porušení článku 6 odst. 1 Úmluvy

Stěžovatelé namítali, že jejich právo na spravedlivý proces bylo porušeno zejména tím, že vnitrostátní právo nedávalo dostatečné právní záruky pro to, aby opatření vedoucí *de facto* k vyvlastnění jejich majetku mohlo být přezkoumáno v řádném ústním, veřejném a kontradiktorním řízení, když platnost tohoto opatření nebylo možné napadnout po rozhodnutí rejstříkového soudu v řízení, kde stěžovatelé neměli postavení účastníků.

Soud uznal v tomto rozsahu věc za způsobitou k meritornímu posouzení, mj. proto, že ačkoli určité fáze vnitrostátních řízení o neplatnosti rozhodnutí valných hromad dosud nebyly ukončeny či neproběhly, ustálená vnitrostátní judikatura nedávala reálný prostor pro úspěch žalob stěžovatelů.

Soud následně dospěl k závěru, že v případě všech tří stížností došlo k porušení práva na přístup k soudu, a tím i článku 6 odst. 1 Úmluvy. Přitom nejprve uznal, že daná opatření omezující procesní práva menšinových akcionářů byla provedena v souladu s vnitrostátním právem a že sledovala legitimní cíl v podobě podpory stability obchodu a zamezení zneužívání opravných prostředků proti usnesení společnosti. Soud však naopak nebyl přesvědčen o přiměřenosti těchto opatření.

Ve vztahu k první stížnosti přitom za klíčový problém označil skutečnost, že § 131 odst. 3 písm. c) obchodního zákoníku ve své podstatě znemožňoval meritorní přezkoumání námitek neplatnosti rozhodnutí valné hromady poté, co došlo k zápisu převzetí jmění do obchodního rejstříku. Současně nelze tvrdit, že zájmy stěžovatelů byly dostatečně chráněny v řízení před rejstříkovým soudem, neboť v něm neměli stěžovatelé postavení účastníků a rejstříkový soud rozhodl o zápisu, aniž by vyčkal výsledku řízení o neplatnosti rozhodnutí valné hromady, přestože byl o postoji stěžovatelů informován a právní úprava takový odklad umožňovala.

V souvislosti s výše uvedeným Soud též odmítl argumenty o tom, že práva stěžovatelů zaručená článkem 6 odst. 1 Úmluvy byla zajištěna jinak, např. prostřednictvím žalob na náhradu škody či na dorovnání přiměřeného vypořádání ve smyslu § 220k obchodního zákoníku, neboť příslušná řízení mají jiný cíl, zabývají se samostatnou otázkou peněžní kompenzace a nebylo prokázáno, že by mohla vést k plnohodnotnému projednání otázky platnosti usnesení.

Výše uvedené vedlo ve svém souhrnu Soud k závěru, že stěžovatelům bylo v důsledku ustanovení § 131 odst. 1 písm. c) obchodního zákoníku odepřeno meritorní rozhodnutí o žalobě na neplatnost usnesení valné hromady, a jejich přístup k soudu tak byl omezen, aniž by byla prokázána přiměřenost takového omezení ve vztahu ke sledovanému cíli.

Soud naopak zároveň odmítl, že by došlo k omezení práva na přístup k soudu, pokud jde o dílčí tvrzení stěžovatelů ohledně neplatnosti smlouvy o převodu jmění zdůvodňované chybným stanovením rozhodného dne, nedostatečným počtem znalců a vadným stanovením výše vypořádání, neboť těmito body se městský soud v rámci řízení o žalobě na neplatnost zčásti věcně vypořádal a zčásti stěžovatele odkázal na jiná řízení, která byla k dispozici.

V případě druhé stížnosti Soud konstatoval, že stěžovatelka neměla možnost domáhat se vyslovení neplatnosti valné hromady a smlouvy o převodu po zápisu převodu do obchodního rejstříku, když příslušné řízení o vyslovení neplatnosti bylo zastaveno podle § 220h odst. 4 obchodního zákoníku. Stěžovatelka též nebyla účastníkem rejstříkového řízení, které opět nebylo odloženo do doby skončení řízení o neplatnosti usnesení valné hromady a příslušné smlouvy. Ustanovení § 220h odst. 4 obchodního zákoníku tak bránilo tomu, aby soud věcně projednal otázku neplatnosti, obdobně jako § 131 odst. 3 písm. c) obchodního zákoníku

v případě první stížnosti. Také zde nemohly alternativní (kompenzační) právní prostředky dostatečně zmírnit újmu na právech menšinových akcionářů. Ani v tomto případě celkově nebyly prokázány žádné důvody, které by dané omezení přístupu k soudu ospravedlňovaly.

Pokud jde o třetí stížnost, Soud neshledal omezení přístupu k soudu v důsledku toho, že se vnitrostátní soudy údajně dostatečně nezabývaly námitkami stěžovatele týkajícími se otázek kompenzace, neboť přesně takové námitky mohl uplatnit v řízení dle § 220k obchodního zákoníku, což též učinil. Na druhou stranu však v návaznosti na rozhodnutí příslušných soudů dle § 220h odst. 4 obchodního zákoníku, s poukazem na proběhlý zápis do obchodního rejstříku, bylo zastaveno řízení o neplatnosti usnesení valné hromady a smlouvy o převodu jmění, aniž by soudy věc meritorně projednaly. Jelikož též co do postavení stěžovatele v rejstříkovém řízení a alternativních právních prostředků byla situace obdobná jako u druhé stížnosti, shledal Soud i zde porušení článku 6 odst. 1 Úmluvy.

b) K námitce porušení článku 1 Protokolu č. 1 k Úmluvě

Soud prohlásil za nepřijatelné dle článku 35 odst. 4 Úmluvy stížnosti v rozsahu dovolávajícím se porušení práva na pokojné užívání majetku, v rámci kterého stěžovatelé zpochybňovali celý proces přeměny společnosti a postavení menšinových akcionářů v něm, a to z důvodu předčasnosti, neboť stále probíhají vnitrostátní řízení o vypořádání, která mají z tohoto pohledu zásadní význam.

c) K námitce porušení článku 13 Úmluvy

Obdobně Soud prohlásil za nepřijatelné dle článku 35 odst. 4 Úmluvy pro zjevnou neopodstatněnost stížnosti v rozsahu dovolávajícím se porušení článku 13 Úmluvy (právo na účinný právní prostředek nápravy), neboť tyto námitky jsou těsně spjaty s předčasně uplatněným tvrzením porušení článku 1 Protokolu č. 1 k Úmluvě.

d) Odlišné stanovisko

Dvojice soudců zaujala k právnímu názoru většiny odlišné stanovisko, podle kterého vnitrostátní právní úprava nepřiznávala menšinovým akcionářům právo na vyslovení neplatnosti usnesení většiny ani právo na pozastavení realizace usnesení po jeho zápisu. Stěžovatelé tedy nemohli hájitelným způsobem tvrdit, že taková práva měli, a článek 6 odst. 1 nebyl aplikovatelný. Problematiku zachování spravedlivé rovnováhy mezi navzájem protichůdnými zájmy práv většiny a veřejného zájmu na jedné straně a ochranou práv menšiny na straně druhé je pak namístež posoudit v rámci článku 1 Protokolu č. 1, ovšem až poté, co bude v řízeních na vnitrostátní úrovni určena konečná výše vypořádání.

(iii) Ke spravedlivému zadostiučinění

Stěžovatelé požadovali náhradu majetkové a nemajetkové újmy a náhradu nákladů řízení v celkové výši přibližně 27 mil. Kč (s výhradou dalšího doplnění).

Soud nepřiznal žádnou náhradu majetkové ani nemajetkové újmy s odkazem na absenci příčinné souvislosti mezi tvrzenou škodou a zjištěným porušením v situaci, kdy tvrzená škoda, odvozovaná mj. od ztráty akcií stěžovatelů, je úzce spjata s námitkami uplatněnými na základě článku 1 Protokolu č. 1 k Úmluvě, které byly shledány předčasnými.

Z titulu náhrady nákladů řízení pak Soud přiznal za každou ze tří stížností částku 2 264 €, odpovídající polovině uplatněných nákladů.

Rozsudek senátu páté sekce Soudu ze dne 26. listopadu 2009 ve věci č. 22186/03 – Eva Pešková proti České republice

Soud dospěl jednomyslně k závěru, že bylo porušeno právo stěžovatelky na pokojné užívání majetku zaručené článkem 1 odst. 1 Protokolu č. 1 k Úmluvě, a přiznal jí náhradu majetkové škody ve výši 30 tis. € a nákladů řízení ve výši 240 €.

(i) Skutkové okolnosti případu

Stěžovatelka v roce 1979 spolu s dalšími osobami zakoupila od státu zemědělskou usedlost. V roce 1992 její původní majitelé, kteří ji byli v roce 1966 nuceni převést na stát, zahájili restituční řízení. V roce 2001 soudy rozhodly, že stěžovatelka je povinna usedlost žalobcům vrá-

tit, jelikož ji nabyla za cenu výrazně nižší, než byla cena odpovídající tehdy platným cenovým předpisům. Stěžovatelka neuspěla s dovoláním k Nejvyššímu soudu a její ústavní stížnost byla odmítnuta pro zjevnou neopodstatněnost.

(ii) Odůvodnění rozhodnutí Soudu

Stěžovatelka poukazovala na porušení článku 1 odst. 1 Protokolu č. 1 k Úmluvě a článku 6 odst. 1 Úmluvy, tedy svých práv na pokojné užívání majetku a spravedlivé projednání věci v přiměřené lhůtě.

a) K tvrzenému porušení článku 1 odst. 1 Protokolu č. 1 k Úmluvě

Soud v první řadě odmítl námitku nevyčerpání vnitrostátních prostředků nápravy, konkrétně žaloby na úhradu nákladů účelně vynaložených na nemovitost, kterou vynesla vláda, jelikož tato žaloba stěžovatelce neumožňovala domoci se adekvátní náhrady v přiměřeném poměru k tržní ceně usedlosti v době, kdy ji byla nucena vydat.

Při posouzení odůvodněnosti stížnosti Soud konstatoval, že k zásahu do stěžovatelčina práva došlo na základě zákona a v souladu s veřejným zájmem. Porušení článku 1 Protokolu č. 1 k Úmluvě však podle Soudu nastalo, jelikož stěžovatelka byla nucena nést nepřiměřené břemeno, když náhrada, která jí za odnětí vlastnického práva byla (kupní cena ve výši 25 326 Kčs – částka zaplacená stěžovatelkou v roce 1979) či mohla být (náhrada účelně vynaložených nákladů ve výši 554 421 Kč) vyplacena, nebyla v rozumném poměru k ceně usedlosti v době jejího odnětí (tato cena byla v dědickém řízení po smrti stěžovatelčina otce rok předtím určena na 1 800 tis. Kč).

Soud dále přihlédl k tomu, že v průběhu restitučního řízení dospěli znalci k výrazně odlišným cenám dané nemovitosti, a proto si stěžovatelka nemohla být v roce 1979 vědoma, že ji nabyla zvýhodněně. Kupní cenu navíc stěžovatelka nijak neovlivnila, a usedlost tak nabyla v dobré víře. Zároveň nebylo prokázáno, že by při její koupi byla jinak protiprávně zvýhodněna. Soud též přihlédl k tomu, že nemovitost sloužila dceři stěžovatelky a její rodině k trvalému bydlení.

b) K tvrzenému porušení článku 6 odst. 1 Úmluvy

Na poli práva na spravedlivý proces Soud konstatoval, že vnitrostátní soudy pro svůj závěr o povinnosti stěžovatelky vydat usedlost jejím původním vlastníkům uvedly dostatečné důvody a neopomněly náležitě reagovat na všechny stěžovatelčiny návrhy. Nejvyšší soud podrobně zdůvodnil, proč i když důkazy zhodnotil odlišně než soudy nižších stupňů, jejich rozsudky nezrušil. Krajský soud dostatečně odůvodnil, proč není třeba nechat vypracovat další znalecký posudek, ačkoli se předchozí posudky ve svých závěrech výrazně lišily. Restituční řízení proto bylo spravedlivé.

V otázce jeho nepřiměřené délky Soud konstatoval, že Ministerstvo spravedlnosti uznalo porušení stěžovatelčina práva na projednání věci v přiměřené lhůtě a přiznalo jí odškodnění v dostatečné výši. Stěžovatelka proto již nemůže být považována za poškozenou tímto porušením Úmluvy.

(iii) Ke spravedlivému zadostiučinění

V otázce majetkové škody Soud vyšel z hodnoty usedlosti určené znaleckým posudkem v rámci dědického řízení po otci stěžovatelky a po odečtení stěžovatelce vrácené kupní ceny a výše nákladů, jejichž náhrady se stěžovatelka mohla domoci, zahájila-li by příslušné soudní řízení, jí přiznal na spravedlivém základě částku 30 tis. €.

Jako náhradu nákladů řízení Soud stěžovatelce přiznal částku 240 €.

Náhradu nemajetkové újmy stěžovatelka nežádala, Soud jí proto z tohoto titulu žádné zadostiučinění nepřiznal.

1.1.2. Žádosti o postoupení věci velkému senátu

Jakkoli o postoupení věci vláda v roce 2009 nežádala, učinila tak počátkem roku 2010 ve vztahu ke trojici stížností, o nichž bylo v roce 2009 rozhodnuto rozsudkem *Kohlhofer a Minařík*. Žádost však byla dne 1. března 2010 zamítnuta.

1.2. STÍŽNOSTI PROHLÁŠENÉ ZA NEPŘIJATELNÉ

V daném období tímto způsobem ukončil Soud řízení o šesti komunikovaných stížnostech, přičemž sedmičlenný senát prohlásil za nepřijatelnou i jednu stížnost proti České republice, která předtím nebyla vládě oznámena. U čtyřech stížností rozhodl Soud o jejich částečné nepřijatelnosti a vládě zaslal ke stanovisku jen zbývající námitky.

1.2.1. Komunikované stížnosti prohlášené za nepřijatelné

Soud prohlásil za nepřijatelné komunikované stížnosti týkající se různých problematik na poli celé řady ustanovení Úmluvy a jejích protokolů. Dále je podán chronologický přehled těchto rozhodnutí.

Rozhodnutí senátu páté sekce Soudu ze dne 9. dubna 2009 o přijatelnosti stížností č. 76800/01 – *Libor Český proti České republice* a č. 76801/01 – *Libor Kotík proti České republice*

Soud dospěl většinou hlasů k závěru, že stížnosti vznesené na poli článků 5 a 6 Úmluvy a napadající celou řadu aspektů trestního řízení vedeného proti stěžovatelům jsou nepřijatelné pro zjevnou neopodstatněnost, opožděnost či neslučitelnost *ratione temporis*.

(i) Skutkové okolnosti případu

Stěžovatelé² byli v říjnu 1990 obviněni z trestného činu loupeže. První stěžovatel uprchl do Itálie, kde byl v roce 1993 zatčen a odkud byl následně vydán do České republiky. V průběhu trestního řízení byl skutek překvalifikován na vraždu a později na krádež, bylo vyslechnuto přes sto svědků, vypracována řada znaleckých posudků a provedeno množství dalších důkazů. Na základě tohoto komplexního souboru nepřímých důkazů byli stěžovatelé v červenci 2000 odsouzeni shodně k osmi letům odnětí svobody nepodmíněně. Jejich ústavní stížnost i stížnost pro porušení zákona podaná ministrem spravedlnosti v jejich prospěch byly zamítnuty.

(ii) Odůvodnění rozhodnutí Soudu

Soud řízení o obou stížnostech spojil a rozhodl o nich jedním rozhodnutím, jelikož stěžovatelé byli spoluobviněnými a jejich námitky se vztahovaly ke stejnému trestnému řízení.

Stěžovatelé v řadě ohledů zpochybňovali řádnost trestního řízení, ve kterém byli odsouzeni, a správnost jeho výsledku. Na žádné z jejich tvrzení však Soud nerefletoval.

Jejich stěžejní námitku na poli článku 6 Úmluvy ohledně nedostatku a nesprávného hodnocení důkazů Soud po analýze průběhu trestního řízení zamítl jako zjevně neopodstatněnou s tím, že české soudy dostatečně odůvodnily, proč by provedení dalších důkazů navrhovaných prvním stěžovatelem bylo zbytečné a irrelevantní pro objasnění věci. Soud též shledal, že městský i vrchní soud své rozsudky náležitě a podrobně odůvodnily.

² O jiné stížnosti prvního stěžovatele vydal Soud dne 6. června 2000 rozsudek, v němž konstatoval porušení článku 5 odst. 3 Úmluvy z důvodu nepřiměřené délky vazby (stížnost č. 33644/96 – *Libor Český proti České republice*).

Soud stěžovatelům nedal zapravdu ani v jejich dalším tvrzení, že byli odsouzeni na základě výpovědi spoluobviněného, která byla získána v rozporu se zákonem. Soud konstatoval, že tato námitka je zjevně neopodstatněná, poněvadž soudy k tomuto důkazů nepřihledly.

Soud následně neuznal ani námitku prvního stěžovatele, podle které bylo trestní řízení proti-právní, jelikož byl z Itálie vydán pro podezření ze spáchání trestného činu loupeže, avšak následně byl skutek v rozporu s dvoustrannou extradiční dohodou překvalifikován na vraždu. Podle Soudu sice tento postup byl v rozporu s extradiční dohodou, ale jelikož byl stěžovatel nakonec odsouzen pro trestný čin krádeže, na který se daná dohoda vztahovala, k porušení jeho práva na spravedlivé řízení nedošlo.

Soud neshledal porušení práva na obhajobu ani v další námitce prvního stěžovatele, že jeho právní zástupce nebyl přítomen výslechu několika svědků, jelikož výpovědi těchto svědků byly následně čteny před soudem, a stěžovatel tak měl možnost se s nimi seznámit a vyjádřit se k nim.

Námitku stěžovatelů ohledně nepřiměřené délky řízení Soud zamítl, protože stěžovatelé nevyužili nový kompenzační prostředek nápravy zavedený novelou zákona č. 82/1998 Sb. provedenou zákonem č. 160/2006 Sb.

Na poli článku 5 Úmluvy námitku druhého stěžovatele týkající se okolností jeho vzetí do vazby Soud odmítl pro neslučitelnost *ratione temporis* s Úmluvou, jelikož k němu došlo v říjnu 1990, tedy před vstupem Úmluvy v platnost pro Českou republiku.

Rozhodnutí senátu páté sekce Soudu ze dne 6. ledna 2009 o přijatelnosti stížnosti č. 5297/03 – *Martin Dosoudil a Jindra Chytráčková proti České republice*

Soud prohlásil jednomyslně za nepřijatelnou stížnost týkající se tvrzeného porušení práva na účinný vnitrostátní prostředek nápravy, tvrzeného porušení práva na respektování majetku v důsledku nepřiměřené délky řízení a nevykonání rozsudku v restitučním řízení a tvrzeného porušení práva na spravedlivý proces v důsledku stejných skutečností zčásti pro zjevnou neopodstatněnost a zčásti pro nevyčerpání vnitrostátních prostředků nápravy.

(i) Skutkové okolnosti případu

Stěžovatelé se návrhem z března 1992 podaným k Okresnímu soudu v Benešově domáhali vydání rozsudku, kterým by byla žalovanému uložena povinnost uzavřít s nimi dle zákona o mimosoudních rehabilitacích dohodu o vydání věci do jejich podílového spoluvlastnictví, a to tovární haly s příslušenstvím a s pozemkem a dále nezastavěné parcely. V září 2001 byl vyhlášen soudem prvního stupně rozsudek, kterým soud vyhověl žalobě ve vztahu k prvnímu stěžovateli a zamítl žalobu pro pozdní uplatnění nároku vůči druhé stěžovatelce. Soud uložil žalovanému povinnost uzavřít s prvním stěžovatelem dohodu o vydání 4/5 předmětných nemovitostí, jak to požadoval stěžovatel ve svém závěrečném návrhu. V lednu 2003 Krajský soud v Praze potvrdil rozsudek ve věci samé, který nabyl právní moci v dubnu 2003, kdy byl také okresním soudem zaslán Katastrálnímu úřadu v Benešově. V říjnu 2003 odmítl Ústavní soud ústavní stížnosti prvního stěžovatele, v červnu 2004 zamítl Nejvyšší soud dovolání žalovaného; tento rozsudek nabyl právní moci počátkem srpna 2004.

V červenci 2003 podal první stěžovatel žalobu proti společnosti H. I. spol. s r. o. o vyklizení nemovitostí s tím, že je vlastníkem jejich 4/5. V červnu 2005 řízení skončilo uzavřením smíru, v srpnu 2003 podal stěžovatel proti této společnosti také žalobu o dlužný nájem za dobu trvání řízení o vyklizení nemovitostí.

(ii) Odůvodnění rozhodnutí Soudu

a) Tvrzené porušení práva na spravedlivý proces (článek 6 odst. 1 Úmluvy) a práva na účinný prostředek nápravy (článek 13 Úmluvy)

Ohledně tvrzeného porušení práva na projednání věci v přiměřené lhůtě Soud vyslovil nepřijatelnost v důsledku nevyčerpání vnitrostátních prostředků nápravy, a to nově zavedeného kompenzačního prostředku upraveného zákonem č. 82/1998 Sb. ve znění zákona č. 160/2006 Sb. Odkázal přitom na svoje rozhodnutí *Vokurka proti České republice* ze dne

16. října 2007, v němž shledal tento prostředek *a priori* účinným prostředkem nápravy nepřiměřených délek řízení.

Ve vztahu k tvrzení stěžovatelů, že nebyl vykonán rozsudek v restitučním řízení, kterým soud uložil žalovanému povinnost uzavřít s prvním stěžovatelem dohodu o vydání 4/5 předmětných nemovitostí, Soud v souladu s námitkou vlády konstatoval, že vlastnické právo stěžovatele bylo zapsáno do katastru nemovitostí. Skutečnost, že nemovitosti byly žalovaným pronajaty třetí osobě, proti které podal první stěžovatel žalobu o vyklizení, je ve vztahu k výkonu rozsudku v restitučním řízení irelevantní. Soud proto označil tuto část stížnosti za zjevně neopodstatněnou.

V souladu se svými závěry ohledně účinnosti kompenzačního prostředku nápravy nepřiměřených délek soudních řízení vyslovil Soud též zjevnou neopodstatněnost stížnosti na porušení článku 13 Úmluvy.

b) Tvrzené porušení práva na pokojné užívání majetku (článek 1 Protokolu č. 1 k Úmluvě)

Ohledně tvrzeného porušení tohoto článku v důsledku nepřiměřené délky restitučního řízení Soud konstatoval, že zákon č. 82/1998 Sb. ve znění zákona č. 160/2006 Sb. stanoví, že poškozený má nárok na náhradu majetkové škody i nemajetkové újmy způsobené nezákonným rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem, přičemž nesprávný úřední postup zahrnuje i nevydání rozhodnutí v přiměřené lhůtě. Současně odkázal na svoje rozhodnutí ve věci *Petr proti České republice* ze dne 26. února 2008, kdy dospěl k závěru, že tento prostředek nápravy musí být vyčerpán též ohledně tvrzení o porušení článku 1 Protokolu č. 1 k Úmluvě v důsledku nepřiměřené délky řízení. První stěžovatel nepožádal o náhradu majetkové škody dle výše uvedeného zákona, a jeho stížnost proto Soud prohlásil za nepřijatelnou pro nevyčerpání vnitrostátních prostředků nápravy.

Ve vztahu k tvrzenému porušení článku 1 Protokolu č. 1 k Úmluvě v důsledku nevykonání rozsudku v restitučním řízení Soud s odkazem na svoje zjištění, že konečný rozsudek byl vykonán a první stěžovatel navíc zahájil další řízení o zaplacení nájemného, prohlásil stížnost za zjevně neopodstatněnou.

Pokud jde o druhou stěžovatelku, Soud konstatoval, že její restituční žaloba byla zamítnuta, a nemůže proto tvrdit, že je obětí porušení svých vlastnických práv ve smyslu článku 34 Úmluvy, neboť tato práva jí nebyla nikdy přiznána. Stížnost na porušení článku 1 Protokolu č. 1 k Úmluvě ve vztahu ke druhé stěžovatelce je proto dle Soudu neslučitelná s Úmluvou *ratione personae*.

Rozhodnutí senátu páté sekce Soudu ze dne 3. března 2009 o přijatelnosti stížnosti č. 20984/05 – Juraj Lajda a ostatní proti České republice

Soud prohlásil většinou hlasů za nepřijatelnou stížnost namítající především porušení Úmluvou zaručené svobody náboženského vyznání a svobody sdružování v souvislosti se zamítnutím žádosti o registraci církve.

(i) Skutkové okolnosti případu

V lednu 1999 odmítlo Ministerstvo kultury žádost přípravného výboru z června 1997 o registraci církve „Společenství Ducha Svatého pro sjednocení světového křesťanství“, a to po provedení rozsáhlejšího šetření za účelem prověření, zda jsou splněny podmínky registrace ve smyslu zákona č. 308/1991 Sb., o svobodě náboženské víry a postavení církví. Ministerstvo předně vyložilo ustanovení zákona o osobách hlásících se k církvi tak, že musejí být s církvi vázány věroučnou vazbou, přičemž zjistilo, že řada osob podporujících registraci není o církvi dostatečně informována. Nebyla tudíž splněna podmínka, aby se k církvi hlásilo nejméně 10 tis. zletilých osob s trvalým pobytem na českém území. Pochybnosti správního orgánu vzbudil i způsob shromažďování podpisů. Ministerstvo dále usilovalo o doplnění podkladů o další dokumenty, ale přípravný výbor na výzvy dostatečně nereagoval a navíc znalecké posudky řady prvků obsažených v podkladech zpochybnily z hlediska jejich souladu se zásadami demokratického právního státu. Ministerstvo dospělo k závěru, že žádost o regis-

traci nesplňuje zákonné podmínky, protože by založení a činnost církve byly v rozporu s právními předpisy a ohrožovaly by práva občanů.

Přípravný výbor se obrátil na Vrchní soud v Praze, který v rozsudku ze září 2002 s drobnými výhradami rozhodnutí ministerstva potvrdil. Úspěšná nebyla ani následná ústavní stížnost, odmítnutá v listopadu 2004. Oba soudy vyšly mimo jiné z rozdílu mezi právem projevovat vyznání a sdružovat se za tímto účelem na straně jedné a právem na registraci církve nebo náboženské společnosti, která jí přiznává právní subjektivitu, na straně druhé.

(ii) Odůvodnění rozhodnutí Soudu

Stěžovatelé napadali nepřiměřenou délku registračního řízení (článek 6 odst. 1), na poli svobody vyznání (článek 9) kritizovali údajný schvalovací a nikoli pouze registrační charakter řízení, na poli svobody sdružovací (článek 11) zpochybňovali oprávněnost podmínky určitého počtu osob hlásících se k církvi a domáhali se též ochrany před diskriminací spojenou právě s vyžadovaným počtem osob, rozdílným ve srovnání s přístupem do Světové rady církví (článek 14 Úmluvy).

a) K odmítnutí registrovat církev založenou stěžovateli

Soud odkázal na svou předchozí judikaturu, která považuje za nezbytné posuzovat otázku přiznání právní subjektivity církvím státem ve světle článku 9 i 11 Úmluvy a která spatřuje v samotném odmítnutí přiznání právní subjektivity církvi zásah do práv zaručených Úmluvou.

Podle mínění Soudu nelze považovat za nepřiměřený požadavek ministerstva na předložení základních zásad učení církve, který státu umožňuje zjistit autentičnost organizace usilující o postavení církve a ověřit, zda nepředstavuje nebezpečí pro demokratickou společnost. Závěry ministerstva byly však podle Soudu stejně podpořeny jinými důvody, zejména tím, že se přípravnému výboru nepodařilo shromáždit zákonem předpokládaný počet podpisů. Rozhodnutí vnitrostátních orgánů jsou řádně odůvodněna a postrádají známky svévole, a proto Soud nemůže přehodnocovat jimi zvolený výklad pojmu „osob hlásících se k církvi“. Přesto se Soud domnívá, že zákonný požadavek na minimálně 10 tis. takových osob se jeví jako nepřiměřeně vysoký, zvláště pro zemi velikosti České republiky, kde toto číslo představuje cca 0,1 % populace. V této souvislosti Soud připomněl i dokument Benátské komise z června 2004, který apeluje na státy, aby jako podmínku přiznání právní subjektivity církvím nezaváděly požadavek nepřiměřeně vysokého počtu členů.

Soud se nicméně následně zaměřil na skutečnost, že stěžovatelé poté, co v lednu 2002 vstoupil v účinnost nový zákon o církvích a náboženských společnostech č. 3/2002 Sb., který snížil požadavek počtu osob hlásících se k církvi na 300, nepodali žádost o novou registraci, aniž by svůj postoj blíže vysvětlili. Z toho důvodu Soud dospěl k závěru o zjevné neopodstatněnosti stížnosti ve smyslu článku 35 odst. 3 Úmluvy v rozsahu týkajícím se článků 9 a 11 Úmluvy.

b) Ostatní námítky

Námítky odvíjející se od délky řízení a tvrzené diskriminace Soud odmítl pro nevyčerpání vnitrostátních prostředků nápravy, v prvním případě žádosti o zadostiučinění podle zákona o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem a ve druhém případě ústavní stížnosti.

Rozhodnutí senátu páté sekce Soudu ze dne 10. listopadu 2009 o přijatelnosti stížnosti č. 6047/02 – Josef Ježek proti České republice

Soud dospěl jednomyslně k závěru, že stížnost vznesená na poli článků 3, 5, 6, 8, 13 a 14 Úmluvy, článku 1 Protokolu č. 1 a článku 1 Protokolu č. 4 k Úmluvě napadající celou řadu aspektů trestního řízení vedeného proti stěžovateli je nepřijatelná zčásti pro zjevnou neopodstatněnost, zčásti pro opožděnost a zčásti pro nevyčerpání vnitrostátních prostředků nápravy.

(i) Skutkové okolnosti případu

Stěžovatel byl v dubnu 1992 obviněn z trestného činu podvodu, krácení daně a padělání veřejné listiny. V červnu 1993 byl vzat do vazby, kde setrval až do konce roku 1996. Trestní řízení vyústilo v květnu 2005 v pravomocné odsouzení k nepodmíněnému trestu odnětí svobody v délce trvání tří let. Stěžovatel neuspěl s dovoláním proti odsuzujícímu rozsudku ani s ústavní stížností. Již v září 2001 ministr spravedlnosti podal ve prospěch stěžovatele stížnost pro porušení zákona, jelikož se domníval, že v řízení byla porušena stěžovatelova práva zaručená článkem 35 Listiny základních práv a svobod a článkem 6 Úmluvy, neboť v obžalobě nebyly uvedeny některé z listin předložených svědky a o jejich existenci nebyla zmínka v trestním spise. Stížnost však byla v únoru 2002 Nejvyšším soudem zamítnuta.

(ii) Odůvodnění rozhodnutí Soudu

Stěžejní námitku stížnosti brojící proti tvrzenému porušení práva na spravedlivé řízení zakotveného v článku 6 Úmluvy Soud odmítl pro zjevnou neopodstatněnost, jelikož dospěl k závěru, že trestní řízení jako celek bylo spravedlivé. Soud shledal, že se stěžovatel mohl vyjádřit ke všem skutečnostem, které mu obžaloba kladla za vinu, a měl možnost účinně prezentovat svoji obhajobu. Samotná skutečnost, že ministr spravedlnosti podal stížnost pro porušení zákona ve stěžovatelův prospěch, v očích Soudu dostatečně nezakládá náznak porušení článku 6 Úmluvy; stížnost byla ostatně Nejvyšším soudem zamítnuta. Soud konstatoval, že rozsudky všech vnitrostátních soudů, které ve věci rozhodovaly, byly řádně odůvodněny a nevzbuzují zdání svévole. Stěžovatel navíc podle Soudu nijak neprokázal, že by výslechy svědků, které navrhoval, avšak které soudy neprovedly, mohly přinést jakékoli nové a relevantní skutečnosti pro posouzení věci.

Druhou námitku na poli článku 6 Úmluvy ohledně nepřiměřené délky řízení Soud zamítl, protože stěžovatel nevyužil nový kompenzační prostředek nápravy zavedený zákonem č. 160/2006 Sb.

Na poli článku 5 Úmluvy námitku stěžovatele týkající se okolností jeho vzetí do vazby, její odůvodněnosti a délky jejího trvání Soud odmítl pro opožděnost, jelikož se stěžovatel obrátil na Soud až po uplynutí šestiměsíční lhůty po svém propuštění.

Námitku porušení článku 1 Protokolu č. 1 k Úmluvě, jež stěžovatel spatřoval v nedostatečném zabezpečení svého majetku po dobu svého pobytu ve vazbě, která vedla k jeho znehodnocení, rozkradení či ztrátě, Soud zamítl pro nevyčerpání vnitrostátních prostředků nápravy – řízení o náhradu škody před vnitrostátními soudy dosud neskončila a stěžovatel tuto námitku ani před podáním stížnosti k Soudu neuplatnil před Ústavním soudem.

Ohledně tvrzeného porušení článku 1 Protokolu č. 4 k Úmluvě zakazujícího zbavení svobody pro neschopnost dostát smluvnímu závazku Soud konstatoval, že stěžovatel tuto námitku nevznnesl v řízení před Ústavním soudem, a proto je jeho stížnost nepřijatelná pro nevyčerpání vnitrostátních prostředků nápravy.

Zbývající námitky stěžovatele (např. porušení práva na respektování soukromého a rodinného života, porušení zákazu diskriminace a další) Soud zamítl, jelikož v tvrzeních stěžovatele neshledal náznak porušení daných ustanovení Úmluvy.

Rozhodnutí senátu páté sekce Soudu ze dne 13. října 2009 o přijatelnosti stížnosti č. 43471/02 – Pavel Šubrt proti České republice

Soud jednomyslně prohlásil stížnost vlastníka bytu s regulovaným nájemným, který se dlouhou dobu neúspěšně pokoušel dosáhnout vyklizení bytu bez povinnosti zajistit srovnatelný náhradní byt, za nepřijatelnou pro nevyčerpání vnitrostátních prostředků nápravy, konkrétně žaloby na náhradu škody vzniklé rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem státu.

(i) Skutkové okolnosti případu

Rozsudkem z prosince 1995 Krajský soud v Brně poté, co ukončil nájemní vztah, nařídil dosavadním nájemcům, manželům K., vyklidit byt ve vlastnictví stěžovatele po zajištění srovnatelného náhradního bytu.

Stěžovatel se v roce 1998 začal domáhat soudního výkonu rozhodnutí, přičemž však Okresní soud v Prostějově byl toho názoru, že byt nabízený mezitím ovdovělé paní K. nebyl srovnatelný (kvůli menší rozloze, vyššímu podlaží, vyššímu nájemnému, jež by se dramaticky projevilo na životní úrovni paní K., která platila pouze regulované nájemné). Později stěžovatel navrhl změnu původního rozsudku tak, aby stačilo zajistit toliko přístřeší. Nálezem ze září 2004 stěžovateli přisvědčil Ústavní soud, který konstatoval, že stěžovatel původnímu požadavku s ohledem na situaci v oblasti bytů s regulovaným nájemným vyhovět nemohl a že namísto toho měl vynaložit veškeré rozumné úsilí k tomu, aby našel náhradní byt přiměřeně odpovídající standardům bytu původního; také dodal, že stát nemůže přenášet na vlastníky nájemních bytů své povinnosti v oblasti sociální péče a že vlastníci bytů s regulovaným nájemným jsou v zásadě oprávněni dosáhnout vyklizení bytu za stejných podmínek jako vlastníci bytů, u nichž se regulace nájemného neuplatňuje. Stěžovatel nakonec vyklizení bytu nedosáhl, paní K. v roce 2007 zemřela, její majetek připadl státu a stěžovateli bylo uhrazeno toliko nájemné, které zůstavitelka za posledních týdnů svého života nestihla uhradit.

Stěžovatel se mezitím úspěšně domáhal přiznání nároku na vydání bezdůvodného obohacení vzniklého užíváním bytu po roce 2000, jeho tvrzený nárok na náhradu škody způsobenou nezákonnými rozhodnutími soudů a průtahy v exekučním řízení nicméně Ministerstvo spravedlnosti neuznalo a u soudu uplatněn podle všeho nebyl.

(ii) Odůvodnění rozhodnutí Soudu

Stěžovatel poukazoval na průtahy v exekučním řízení a s tím související porušení jeho práva na soud podle článku 6 odst. 1 Úmluvy a práva pokojně užívat majetek podle článku 1 Protokolu č. 1 k Úmluvě.

Soud akceptoval námitku vlády, že se stěžovatel mohl domáhat náhrady vzniklé škody podle zákona č. 82/1998 Sb., když poznamenal, že tento zákon i před novelou provedenou zákonem č. 160/2006 Sb. umožňoval nahradit majetkovou škodu.

(iii) Závěr

Tento případ by bývalo bylo možno označit za vlašťovku mezi stížnostmi podanými proti České republice kvůli právní úpravě nájmu bytů s regulovaným nájemným. Skončil však s ohledem na specifické okolnosti prohlášením stížnosti za nepřijatelnou pro nevyčerpání vnitrostátních prostředků nápravy. Tento právní názor Soudu nelze automaticky vztahovat na jiné stížnosti, které napadají české nájemní právo k bytům komplexněji.

1.2.2. Nekomunikované stížnosti prohlášené za nepřijatelné

Do tohoto pododdílu spadá jedno rozhodnutí, které však svým významem není zanedbatelné pro z hlediska splnění povinnosti vyčerpat vnitrostátní prostředky nápravy nepřiměřené délky soudního řízení.

Rozhodnutí senátu páté sekce Soudu ze dne 3. března 2009 o přijatelnosti stížnosti č. 8302/06 – Pavel Najvar proti České republice

Soud dospěl jednomyslně k závěru, že stěžovatel sice nemusel nárok na náhradu nemajetkové újmy za nepřiměřenou délku řízení dále uplatňovat před Nejvyšším a Ústavním soudem, ale vzhledem k charakteru přiznané náhrady stěžovatel ztratil postavení oběti namítaného porušení článku 6 odst. 1 Úmluvy.

(i) Skutkové okolnosti případu

Stěžovatel v dubnu 1994 zahájil u Krajského soudu v Praze řízení týkající se zástavního práva. Věc byla dvakrát projednána krajským soudem a vrchním soudem, dále k dovolání stěžovatele Nejvyšším soudem a Ústavním soudem, přičemž řízení skončilo v říjnu 2005.

V březnu 2007 se stěžovatel obrátil na Ministerstvo spravedlnosti se žádostí o náhradu nemajetkové újmy způsobené nepřiměřenou délkou soudního řízení. Ježto neobdržel odpověď

v šestiměsíční lhůtě, uplatnil v září 2007 nárok na 500 tis. Kč u Obvodního soudu pro Prahu 2. Ministerstvo v říjnu 2007 odpovědělo, že s ohledem na to, že řízení před Ústavním soudem nelze započítat, byla stížnost podaná k Soudu opožděná a nárok podle zákona č. 82/1998 Sb. ve znění zákona č. 160/2006 Sb. byl promlčen. Obvodní soud byl nicméně jiného názoru a v lednu 2008 stěžovateli přiznal částku 60 tis. Kč. Tento rozsudek byl potvrzen Městským soudem v Praze v září 2008.

(ii) Odůvodnění rozhodnutí Soudu

Stěžovatel zejména zpochybňoval dostatečnost přiznané náhrady a poukazoval na nepřiměřenou délku prvního ze zmíněných soudních řízení.

Soud řešil v první řadě otázku, zda stěžovatel vyčerpal vnitrostátní prostředky nápravy, konkrétně zda bylo jeho povinností se ještě obrátit na dovolací a Ústavní soud. Připomněl, že v rozhodnutí *Vokurka*, kterým uznal účinnost kompenzačního prostředku nápravy zavedeného novelou zákona č. 82/1998 Sb. provedenou zákonem č. 160/2006 Sb., upozornil na nebezpečí nadměrně dlouhého rozhodovacího procesu vedoucího k přiznání náhrady s tím, že po předsoudní fázi (předběžném projednání na úrovni ministerstva) může v České republice následovat kompletní soudní fáze na čtyřech úrovních. Dále konstatoval, že adekvátnost prostředku nápravy může být zpochybněna nadměrnou délkou řízení o něm a že řada států omezila projednávání žádostí o náhradu na jednu nebo dvě instance, někdy s pevnými lhůtami pro vydání rozhodnutí.

Podle Soudu byla ve stěžovatelově věci jeho žádost již projednána na dvou stupních soudní soustavy po administrativní fázi, a to ve lhůtě, kterou lze označit za rozumnou; rozsudek odvolacího soudu nabyl právní moci bez ohledu na možné dovolání nebo ústavní stížnost. Pokračovat v řízení by bylo pro stěžovatele nákladné a mohlo by nejvyšší soudní instance zahltit. Proto se Soud domnívá, že v dané věci nemusel stěžovatel za účelem vyčerpání vnitrostátních prostředků nápravy podat další opravné prostředky, které měl k dispozici.

Soud se dále zabýval otázkou, zda lze stěžovatele ještě považovat za oběť porušení práva na soudní řízení v přiměřené lhůtě. Uvedl, že vnitrostátní orgány zjistily porušení tohoto práva a stěžovateli z tohoto titulu přiznaly náhradu nemajetkové újmy, kterou lze ve světle judikatury Soudu (vhodnost a výše náhrady, délka odškodňovacího řízení, eventuální prodlevy s úhradou přiznané částky) považovat za dostatečnou k nápravě daného porušení.

Stížnost na nepřiměřenou délku řízení se tím stala zjevně neopodstatněnou, v ostatních námitkách, které stěžovatel uplatnil, pak byla předčasnou.

1.2.3. Komunikované stížnosti prohlášené za částečně nepřijatelné

Zde lze poukázat na pět částečných rozhodnutí Soudu, jimiž byly odmítnuty některé námitky obsažené ve stížnostech a zbývající námitky oznámeny vládě k zaujetí stanoviska (další informace jsou uvedeny v oddílu 2.2.):

- rozhodnutí senátu páté sekce Soudu ze dne 3. března 2009 o přijatelnosti stížnosti č. 20157/05 – *Radan Knebl* [zákonost vzetí do vazby na základě článku 5 odst. 1 písm. c), spravedlivost trestního řízení na poli článku 6 odst. 1, 2, 3 písm. a), b) a d)];
- rozhodnutí senátu páté sekce Soudu ze dne 10. března 2009 o přijatelnosti stížnosti č. 20862/06 – *Bratři Zátkové, a. s.* [námitky porušení různých aspektů práva na spravedlivý proces ve smyslu článku 6 odst. 1 (právo na projednání věci v přiměřené lhůtě, zásada rovnosti zbraní, právo na spravedlivost řízení) a práva na účinný právní prostředek nápravy podle článku 13 ve spojení s článkem 6 odst. 1],
- rozhodnutí senátu páté sekce Soudu ze dne 10. března 2009 o přijatelnosti stížnosti č. 31225/06 – *Lubomír Slunský* (délka trestního řízení na poli článku 6 odst. 1),
- rozhodnutí senátu páté sekce Soudu ze dne 25. srpna 2009 o přijatelnosti stížnosti č. 43905/04 – *Barbora Haškovcová a Tereza Věříšová* (spravedlivost řízení podle článku 6 odst. 1);

- rozhodnutí senátu páté sekce Soudu ze dne 1. září 2009 o přijatelnosti stížnosti č. 7051/06 – *Vojtěch Golha* (spravedlivost občanského soudního řízení podle článku 6 odst. 1).

Tato částečná rozhodnutí nelze označit za významná (námitky prohlášené za nepřijatelné by v zásadě byly odmítnuty i bez veřejného rozhodnutí),³ a proto o nich není podrobněji referováno.

1.3. STÍŽNOSTI VYŠKRTNUTÉ ZE SEZNAMU

V uplynulém období Soud rozhodl u pěti komunikovaných stížností o jejich vyškrtnutí ze seznamu případů.

1.3.1. Schválená smírná urovnání stížností

Smírně urovnána⁴ byla během roku 2009 jedna stížnost, a to následujícím rozhodnutím:

- rozhodnutí senátu páté sekce Soudu ze dne 24. listopadu 2009 o stížnosti č. 7419/03 – *Josef Svoboda*: stěžovatel jako povinná osoba v restituci poukazoval na zásah do svého práva pokojně užívat majetek, který měl překročit meze článku 1 Protokolu č. 1. Vláda po neúspěšných jednáních o smírném urovnání porušení uvedeného ustanovení uznala a zavázala se zaplatit stěžovateli částku 650 tis. Kč (vedle toho, co stěžovatel získal jako náhradu v minulosti zaplacené kupní ceny a účelně vynaložených nákladů na nemovitost). Stěžovatel nakonec tento způsob ukončení sporu akceptoval.

1.3.2. Stažené stížnosti

Vyškrtuty, neboť Soud dospěl k závěru, že na nich stěžovatelé netrvají [článek 37 odst. 1 písm. a) Úmluvy], byly dále uvedené stížnosti těmito rozhodnutími:

- rozhodnutí senátu páté sekce Soudu ze dne 20. ledna 2009 o stížnosti č. 32899/05 – *Ladislava Žilová a ostatní*;
- rozhodnutí senátu páté sekce Soudu ze dne 31. března 2009 o stížnosti č. 13157/04 – *Viktor Serwetnický a Anna Serwetnická*;
- rozhodnutí senátu páté sekce Soudu ze dne 5. května 2009 o stížnosti č. 606/05 – *Petr Ureš*,
- rozhodnutí senátu páté sekce Soudu ze dne 8. prosince 2009 o stížnosti č. 28772/04 – *Eva Lávková*.

³ Pokud by tyto stížnosti neobsahovaly námitky, kvůli kterým bylo podle mínění Soudu třeba je oznámit žalované vládě, byly by s největší pravděpodobností odmítnuty soudcovským výborem v neveřejném řízení. Není-li stížnost zjevně nepřijatelná jako celek, může o ní být rozhodováno pouze na úrovni senátu a velkého senátu, tedy veřejnými rozhodnutími.

⁴ Účelnost a finanční hodnota smíru se posuzovaly v rámci konzultací s náměstkou ministrů spravedlnosti, financí a zahraničních věcí, popř. jinými ústředními správními úřady zainteresovanými v tom kterém případě. Návrhy smírného urovnání se předkládají ke schválení vládě, jen pokud hodnota smíru dosáhne 1 mil. Kč. Viz *Závazné postupy...*, schválené usnesením vlády ze dne 19. července 2000 č. 735. Tato úprava byla s určitými změnami převzata do Statutu vládního zmocněnce pro zastupování České republiky před Evropským soudem pro lidská práva, schváleným usnesením vlády ze dne 17. srpna 2009 č. 1024.

II. Přehled případů, u nichž nastal v roce 2009 vývoj a řízení o nich nadále probíhá

Takový vývoj se mohl projevit rozhodnutím Soudu prohlásit stížnost alespoň v nějakém rozsahu za přijatelnou (oddíl 2.1.), rozhodnutím Soudu oznámit stížnost vládě a požádat ji o vyjádření k přijatelnosti a odůvodněnosti (oddíl 2.2.) nebo jiným způsobem (oddíl 2.3.).

2.1. STÍŽNOSTI PROHLÁŠENÉ ZA PŘIJATELNÉ

Soud v uplynulém období neprohlásil žádnou komunikovanou stížnost za přijatelnou zvláštním rozhodnutím.⁵

2.2. NOVĚ OZNÁMENÉ STÍŽNOSTI

V roce 2009 bylo vládě oznámeno celkem patnáct nových stížností, k nimž lze přidružit ještě stížnost, v níž byla prováděna mezinárodní koordinace během druhého pololetí roku 2008 a která byla nakonec zaslána všem žalovaným vládám ke stanovisku v lednu roku 2009. Výčet stížností podle pořadí jejich doručení vládě je následující:

- stížnost č. 24880/05 – *Ladislav Holub*: stěžovatel namítá porušení svého práva na spravedlivý proces v aspektu rovnosti zbraní (kontradiktorního řízení) v důsledku postupu Ústavního soudu, který mu nezaslal vyjádření ostatních účastníků řízení o ústavní stížnosti;
- stížnost č. 1643/06 – *Pavel Suda*: stěžovatel jako menšinový akcionář kritizuje nemožnost domoci se soudního rozhodnutí o svých majetkových právech v souvislosti se zrušením akciové společnosti a převzetím jejího jmění hlavním akcionářem za situace, kdy smlouva o převzetí obsahovala rozhodčí doložku (porušení práva na soud);
- stížnost č. 35524/06 – *Michalis Artemi a Panos Gregory proti Kypru, Rakousku, Belgii, České republice, Dánsku, Estonsku, Finsku, Francii, Německu, Maďarsku, Irsku, Itálii, Lotyšsku, Litvě, Lucembursku, Maltě, Nizozemí, Polsku, Portugalsku, Slovensku, Slovinsku a Švédsku*: stěžovatelé se domáhají uznání své svobody pohybu a zákazu vyhoštění státních občanů, zaručených články 2 a 3 Protokolu č. 4 k Úmluvě, v souvislosti s přijetím protokolu č. 10 ke smlouvě o přistoupení k Evropské unii z roku 2003, kterým se pozastavuje účinnost *acquis communautaire* ve zmíněné části ostrova, nad níž nevykonává kyperská vláda efektivní kontrolu;
- stížnost č. 18010/06 – *Marie a Zbyněk Antoni*: stěžovatelé namítají porušení svého práva jednak na soudní řízení v přiměřené lhůtě, jednak na účinný vnitrostátní prostředek nápravy tohoto porušení práva na spravedlivý proces v důsledku přechodných ustanovení zákona č. 160/2006 Sb.;
- stížnost č. 20157/05 – *Radan Knebl*: stěžovatel poukazuje jednak na nedostatečné zdůvodnění rozhodnutí o svém ponechání ve vazbě a související nepřiměřenou délku vazby, jednak na zdlouhavost rozhodování o vazbě a na absenci slyšení v těchto řízeních;
- stížnost č. 31225/06 – *Lubomír Slunský*: stěžovatel se domáhá svého práva opustit území státu a souvisejícího práva na prostředek nápravy, neboť mu byl v trestním řízení odebrán cestovní doklad;
- stížnost č. 20862/06 – *Bratři Zátkové, a. s.*: stěžovatelka namítá porušení svého práva na spravedlivý proces v aspektu rovnosti zbraní (kontradiktorního řízení) v důsledku postupu

⁵ Rozhodnutí o přijatelnosti bývají v souladu s praxí, jež se vyvinula na základě článku 29 odst. 3 Úmluvy, formálně přijímána v rozsudcích Soudu, je-li alespoň část stížnosti shledána přijatelnou.

- Ústavního soudu, který mu nezaslal vyjádření ostatních účastníků řízení o ústavní stížnosti;
- stížnost č. 10280/06 – *Jitka Engelmannová* se pod zorným úhlem práva na pokojné užívání majetku a práva na přístup k soudu vztahuje k rozhodování vlády o privatizaci státního majetku;
 - stížnost č. 42856/06 – *František Oldřich Kinský* je jednou z řady stížností podaných dotyčným k Soudu, které namítají porušení práva na spravedlivý proces v občanskoprávních sporech o žalobách na určení vlastnictví v důsledku údajného vlivu souběžně probíhajícího a posléze odloženého trestního řízení vedeného mimo jiné proti stěžovateli a jeho advokátovi,
 - stížnost č. 13603/06 – *Slavomír Svída* se týká přiměřenosti délky soudního řízení, jakož i dostatečnosti náhrady přiznané za tento druh nesprávného úředního postupu vnitrostátními orgány;
 - stížnost č. 43905/04 – *Barbora Haškovcová a Tereza Věříšová* byla na poli práva pokojně užívat majetek podána dvěma oprávněnými osobami v restituci, jimž bylo později, v souvislosti se zrušením podmínky trvalého pobytu, uloženo vydat část dříve vydaných nemovitostí jejich strýci;
 - stížnost č. 6268/08 – *Augustin Andrlé* kritizuje z hlediska zákazu diskriminace dřívější věk odchodu do důchodu z důvodu péče o nezletilé děti platný pouze pro ženy;
 - stížnost č. 7051/06 – *Vojtěch Golha* otevírá podobnou problematiku jako uvedená stížnost *Svída*, ovšem s tím, že vnitrostátní soud rozhodující o žalobě na náhradu škody a přiměřené zadostiučinění z titulu nepřiměřené délky soudního řízení měl v řízení též průtahy (ty byly konkrétně způsobeny nedostatkem zapůjčení spisu stále probíhajícího hlavního řízení),
 - stížnost č. 46677/06 – *Susanne Minarik* (č. 2) nastoluje obdobnou problematiku jako stížnosti, o nichž Soud rozhodl v rozsudku *Kohlhofer a Minarik* analyzovaném v pododdílu 1.1.1. výše;
 - stížnost č. 7883/08 – *R. K.* byla podána romskou ženou, jež v souvislosti s porodem podstoupila sterilizaci, přičemž v jejím případě vyslovil veřejný ochránce práv pochybnosti o legalitě zákroku, šetření policie na základě trestního oznámení však bylo zastaveno, neboť trestný čin nebyl spáchán, a jistý úspěch stěžovatelce přineslo řízení na ochranu osobnosti; stížnost se týká zákazu nelidského a ponižujícího zacházení, práva na soukromý a rodinný život, jakož i práva na účinný prostředek nápravy;
 - stížnost č. 13970/09 – *Eva Svobodová* se vztahuje k rozhodování o převzetí stěžovatelky do ústavu zdravotnické péče na poli práva na svobodu a osobní bezpečnost.

2.3. ÚČAST NA VEŘEJNÉM JEDNÁNÍ SOUDU

V roce 2009 se nekonalo žádné veřejné jednání o stížnosti proti České republice.

2.4. OSTATNÍ AKTIVITY VLÁDNÍHO ZMOCNĚNCE VE VZTAHU K SOUDU

V tomto oddílu z valné části konstatujeme, že nejsou výrazné novinky.

2.4.1. Projednávání stížností na regulaci nájemních vztahů

V květnu 2009 položil Soud stranám řízení dodatečné otázky týkající se existence a fungování prostředku nápravy, prostřednictvím kterého pronajímatelé mohou požadovat zvýšení nájemného retrospektivně (např. zda existuje nějaké časové omezení v tomto směru, zda pronajímatelé mají reálnou možnost doložit relevantní skutkové okolnosti či zda o takovém

prostředku může být vzhledem k rozporům v judikaturách Ústavního soudu a obecných soudů rozhodnuto v přiměřené lhůtě). Vláda na otázky odpověděla ve stanovisku ze dne 30. června 2009, v němž Soud zejména informovala o obsahu stanoviska pléna Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS-st 27/09 ze dne 28. dubna 2009, které se zabývalo otázkou možnosti uplatnění nároků pronajímatelů na zvýšení nájemného proti nájemci a na odškodnění proti státu. V září 2009 vláda reagovala na vyjádření protistrany k položeným otázkám.

2.4.2. *Intervence vlády České republiky v případech proti jiným státům*

Vláda České republiky v roce 2009 neintervenovala ani v případech proti jiným státům, jež se týkají českých občanů (článek 36 odst. 1 Úmluvy), ani v případech proti jiným státům, které vzbuzují obecnější otázky výkladu a používání Úmluvy (článek 36 odst. 2 Úmluvy).

V roce 2009 padly rozsudky velkého senátu ve dvou kauzách, v nichž vláda intervenovala v průběhu roku 2008:

- stížnost č. 32772/02 *Verein Gegen Tierfabriken Schweiz (Vgt) proti Švýcarsku*, rozsudek velkého senátu ze dne 30. června 2009;
- stížnost č. 17056/06 *Micallef proti Maltě*, rozsudek velkého senátu ze dne 15. října 2009.

V obou případech velký senát dospěl v zásadě k podobným závěrům jako předtím senáty páté, resp. čtvrté sekce Soudu, byť na základě poněkud odlišné argumentace, která – pokud jde zejména o kauzu *Micallef* – alespoň částečně revidovala některé právní názory týkající se výkladu a aplikace Úmluvy vyslovené příslušnými senáty, na jejichž neudržitelnost se vláda v rámci svých intervencí pokusila upozornit.

2.4.3. *Koordinace žalovaných států*

ve věci *Artemi a Gregory* proti Kypru a 21 dalším členským státům Evropské unie

Stížnost byla oznámena žalovaným vládám v lednu 2009. Následně se podařilo odpověď žalovaných států s výjimkou Kypru koordinovat v rámci českého předsednictví v Radě Evropské unie. Lze očekávat, že i v dalším období bude kancelář vládního zmocněnce České republiky hrát koordinační úlohu.

III. Výkon rozsudků Soudu

Na materii výkonu rozsudků Soudu lze, podobně jako to činí Výbor ministrů, nahlížet v rovinných zaplacení spravedlivého zadostiučinění (oddíl 3.1.), individuálních opatření k nápravě porušení Úmluvy (oddíl 3.2.) a obecných opatření k zamezení dalšího porušování Úmluvy (oddíl 3.3.). Výsledkem splnění všech povinností vyplývajících z rozsudků Soudu podle článku 46 Úmluvy je vydání závěrečné rezoluce, kterou také řízení o úspěšné stížnosti definitivně končí (oddíl 3.4.).

K pododdílům věnovaným nápravným opatřením je nezbytné předeslat, že si požadavky sekretariátu Výboru ministrů mohou později vynutit přehodnocení tam obsažené analýzy.

3.1. ÚHRADA SPRAVEDLIVÉHO ZADOSTIUČINĚNÍ

V březnu 2009 realizovalo Ministerstvo spravedlnosti v návaznosti na požadavky sekretariátu Výboru ministrů v některých případech doplatby spravedlivého zadostiučinění v důsledku

kursových rozdílů (podle výroku rozsudků Soudu má být platba zpravidla prováděna v českých korunách podle kursu platného v den úhrady, což dříve působilo problémy).

V návaznosti na rozsudek *Rashed* bylo třeba dohledat stěžovatele (žadatele o azyl, který se nakonec rozhodl pro repatriaci) v Egyptě; jeho právní zástupce s ním ztratil veškeré spojení. Operace se zdařila díky spolupráci českého konzulátu v Káhiře a egyptských úřadů a stěžovateli byla příslušná částka nakonec vyplacena dokonce ve lhůtě stanovené Soudem.⁶

Spravedlivé zadostiučinění přiznané ve věci *Krejčíř* bylo po ověření skutečnosti, že stěžovatelův majetek je zajištěn, složeno do soudní úschovy Městského soudu v Praze. K tomuto postupu neměl Výbor ministrů připomínky.

3.2. INDIVIDUÁLNÍ OPATŘENÍ K NÁPRAVĚ PORUŠENÍ ÚMLUVY

Napřed je namístě se zmínit o problematice individuálních opatření k výkonu rozsudků vydaných v roce 2009 a potom se vrátit k této problematice u rozsudků vydaných v dřívější době.

3.2.1. Rozsudky vydané v roce 2009

Trojice rozsudků vydaných v této době (viz pododdíl 1.1.1.) zřejmě nevyžaduje žádná individuální opatření k nápravě.

3.2.2. Rozsudky z doby dřívější

Problémy s individuálními opatřeními k nápravě ovšem přetrvávají u některých rozsudků vydaných v dřívější době. Na tomto místě lze odkázat na tutéž kapitolu v předchozích zprávách o stavu vyřizování stížností.

Zprvé, ve věci *Havelka a ostatní* bylo zjišťováno, do jaké míry lze dnes uvažovat o scelení rodiny; tři děti pana Havelky žijí stále v dětském domově. Skutečností je, že se na jedné straně situace pana Havelky nezměnila a není nadále schopen děti přijmout, nehledě na to, že s úřady nekomunikuje a děti nenavštěvuje,⁷ na druhé straně jsou děti etablovány ve stávajícím působišti a nepovažují podle dostupných informací za zcela reálné ani žádoucí současnou situaci měnit. Zprávy, které příslušný soud obdržel od orgánu sociálně právní ochrany dětí, nevedly k zahájení soudního řízení o ukončení ústavní výchovy. Je možné, že bude výkon rozsudku Soudu v rovině individuálních opatření nakonec uzavřen s tímto konstatováním, jakkoli to svědčí o neschopnosti českých orgánů uskutečnit požadované *restitutio in integrum*.

Zadruhé, předmětem diskuse se sekretariátem Výboru ministrů byl i výkon rozsudku *Andělová*. Právní zástupkyně stěžovatelky opakovaně poukazovala na problémy, které paní Andělová má při realizaci svého styku s dcerou; líčení skutečnosti právní zástupkyní však neodpovídalo úředním zprávám z příslušného orgánu sociálně právní ochrany dětí, které přinejmenším svědčily o tom, že paní Andělová se aktuálně žádné pomoci úřadů nedomáhá, a navíc vznikla otázka, do jaké míry příslušná advokátka skutečně reprezentuje zájmy paní Andělové, jež jí nevystavila plnou moc pro žádné další vnitrostátní řízení ve věci; její role tak mohla zůstat omezena na samotné řízení před Soudem.

⁶ Sekretariát Výboru ministrů byl upozorněn na nebyvalé obtíže, s nimiž jsme se potýkali, a následně informován o pozitivním výsledku snahy našich orgánů doručit finanční prostředky skutečně oprávněnému. Lze se obávat, že by dotyčný prisouzenou částku jinak nikdy neobdržel.

⁷ Tyto dva aspekty spolu ve skutečnosti souvisejí (pan Havelka má možnost požádat Úřad Městské části Praha 15 o jednorázovou dávku za účelem návštěvy dětí). Ačkoli děti nenavštěvuje, naštěstí se nezdá, že by došlo k přerušování rodinných vazeb.

Zatřetí, nelze vyloučit, že určitá individuální opatření si vyžádá i výkon rozsudku *Forminster Enterprises Limited*, který byl vydán ve druhém pololetí roku 2008 a týká se zajištění akcií (původně obchodního domu Kotva) v trestním řízení. Bylo zjištěno, že stěžovatelská společnost o uvolnění akcií nepožádala, navíc o jejich osudu bude dále rozhodováno v trestním řízení, které se aktuálně nachází ve stadiu odvolacího řízení, neboť si vlastnictví akcií nárokuje více subjektů (vedle stěžovatelky i správce konkursní podstaty Investičního fondu Trend, a. s.). Není dnes možné předjímat, jaký bude další vývoj trestního řízení a jak se k aktuálním informacím postaví sekretariát Výboru ministrů.

Začtvrté, ve věci *Melich a Beck* nařídil Ústavní soud obnovu řízení a zrušil též usnesení Městského soudu v Praze, kterým byl původní odsuzující rozsudek nad stěžovatelem potvrzen.⁸

V neposlední řadě se sluší dodat, že předmětem sledování zůstávají případy probíhajících soudních řízení, jejichž délku označil Soud za nepřiměřenou. Opět lze zopakovat, že toto sledování není příliš efektivní, stěžovatelům nicméně zůstávají jiné možnosti ochrany (v podobně vnitrostátních prostředků nápravy nepřiměřené délky řízení).

3.3. OBECNÁ OPATŘENÍ K ZAMEZENÍ PORUŠOVÁNÍ ÚMLUVY

Také u obecných opatření k nápravě napřed uvedeme několik poznámek k výkonu rozsudků vydaných v roce 2009 a potom se vrátíme k této problematice u rozsudků vydaných v dřívější době.

3.3.1. Rozsudky vydané v roce 2009

V pododdílu 1.1.1. zmíněný rozsudek *Krejčíř* poukazuje jednak na problematiku kontradiktornosti řízení o vazbě (viz poznámky k výkonu rozsudku *Husák* v pododdílu 3.3.2., pokud jde o právo na slyšení, ve zbytku jde o izolovaný problém, který obecná opatření k nápravě nevyžaduje), jednak na nedostatečně ošetřené rozhodování o neuplatnění maximálně přípustné tříměsíční doby trvání koluzní vazby; tento posledně zmíněný problém již byl vyřešen novelizací trestního řádu.⁹

Je ovšem naproti tomu zřejmé, že rozsudek *Kohlhofer a Minarik* vyžaduje přijetí obecných opatření k nápravě s ohledem na to, že se právní úprava, která vylučuje možnost přezkumu platnosti konání a rozhodnutí valné hromady po zápisu squeeze-out do obchodního rejstříku, prakticky nezměnila, byť se z obchodního zákoníku přesunula do zákona č. 125/2008 Sb., o přeměnách obchodních společností a družstev. Problematika je předmětem probíhající analýzy Ministerstva spravedlnosti.

V návaznosti na rozsudek *Pešková* zřejmě s ohledem na přechodný charakter restituční legislativy, jejíž aplikace se globálně chýlí ke konci, nedojde k iniciování obecných opatření k nápravě. Tento rozsudek také navazuje na dřívější judikáty *Pincová a Pinc* a *Zvolský a Zvolská* z roku 2002, u kterých Výbor ministrů dohled nad výkonem uzavřel mimo jiné s tím, že se jedná o relativně izolované případy. Jakkoli takových kauz bude více (Soud aktuálně projednává některé další), počty stížností tohoto typu jsou objektivně natolik nízké, že naprosto nesnesou srovnání s dopadem, jaký restituční legislativa již měla.

⁸ Nález Ústavního soudu ze dne 28. července 2009 sp. zn. Pl. ÚS 1/09, jemuž předcházelo usnesení o obnově řízení ze dne 28. dubna 2009.

⁹ Zákon č. 283/2004 Sb.

3.3.2. Rozsudky z doby dřívější

Zaprvé, největší skupinu těchto rozsudků představují případy nepřiměřených délek soudních řízení z hlediska hmotněprávního, tj. článku 6 odst. 1 Úmluvy. Tyto případy patrně zůstanou i nadále předmětem pozornosti Výboru ministrů, který se bude zajímat o to, zda délky soudních řízení v České republice klesají. Informace o realizovaných opatřeních a o délkách soudních řízení byla předána Výboru ministrů v září 2009.

Zadruhé, za účelem výkonu rozsudků *Wallová a Walla a Havelka a ostatní* bude třeba definovat odpovídající opatření. Výbor ministrů považuje porušení zjištěná v předmětných rozsudcích za systémová, tzn. opakující se v blíže neurčeném počtu případů. V červenci 2009 byl vládou schválen¹⁰ Národní akční plán k transformaci a sjednocení systému péče o ohrožené děti na období 2009 – 2011. Ježto tento materiál svým obecným pojetím není možné považovat za akční plán výkonu obou rozsudků Soudu, nezbude než věnovat problému výkonu specifickou pozornost, byť se tak logicky stane v rámci realizace národního akčního plánu schváleného vládou.

Zatřetí, vláda v březnu 2009 přijala zprávu o obecných opatřeních k výkonu rozsudku Soudu ve věci *D. H. a ostatní*;¹¹ tato zpráva byla v dubnu 2009 předložena Výboru ministrů a výkon rozsudku byl s celkem pozitivním výsledkem projednán na červnovém zasedání tohoto orgánu. Výbor ministrů očekává realizaci zamýšlených obecných opatření a předložení plánovaných následných zpráv (zpráva o provedených výzkumech byla předložena Výboru ministrů počátkem července 2009,¹² informace o výsledcích šetření diagnostických nástrojů užívaných vůči žákům ze sociálně a kulturně odlišného prostředí s přihlédnutím k romským dětem¹³ pak v prosinci 2009) při zohlednění relevantních materiálů Rady Evropy, jakož i statistické údaje o dopadech nového školského zákona na vzdělávání romských dětí v praxi a informace o zvyšování povědomí příslušných úřadů o právním názoru Soudu. Vedle toho by bylo žádoucí více prozkoumat otázku právních záruk proti svévolnému zařazování dětí do praktických škol a vzdělávacích programů odpovídajících těm používaným v bývalých zvláštních školách. Je třeba upozornit na to, že výkon tohoto rozsudku bedlivě sledují i nevládní organizace, jež rovněž obesílají Výbor ministrů svým hodnocením kroků České republiky a poukazují na nedostatečnost přijímaných opatření.

Začtvrté, právní názory Soudu na spravedlivost rozhodování o vazbě, vyjádřené v rozsudcích *Husák a Krejčíř*, a na dobu zajištění věci v trestním řízení, již se Soud zabýval ve věci *Forminster Enterprises Limited*, by se měly stát předmětem novelizace trestního řádu.

Zapáté, rozsudek *Rashed* by se měl promítnout do novelizace soudního řádu správního, jakož i zákonů o azylu a o pobytu cizinců.

Zašesté, u rozsudku *Družstevní záložna PRIA* lze argumentovat v tom smyslu, že zjištěná porušení Úmluvy byla v obecné rovině již napravena, a to jednak reformou správního soudnictví, jednak novým správním řádem, a že koneckonců použití institutu nucené správy již není u družstevních záložen podle zákona č. 57/2006 Sb. možné. Bude však přesto žádoucí právní úpravu přístupu k dokumentaci doladit v příslušných předpisech i u podobných institucí.

Zasedmé, skupina rozsudků týkajících se porušení práva na rodinný život ve vzájemných sporech rodičů (*Reslová, Fiala, Kříž, Mezl, Zavřel, Koudelka, Andělová*) zůstává předmětem zkoumání ze strany Výboru ministrů, který se zajímá zejména o účinnost přijatých změn občanského soudního řádu v praxi.

Konečně zaosmé, podobně je tomu i u rozsudků ve věcech *Smatana a Fešar*, kde šlo mimo jiné o nadměrnou dobu projednávání stížností pro vazebním rozhodnutím u Ústavního soudu

¹⁰ Usnesení vlády ze dne 13. července 2009 č. 883.

¹¹ Usnesení vlády ze dne 16. března 2009 č. 303 ke Zprávě o obecných opatřeních k výkonu rozsudku Evropského soudu pro lidská práva ve věci č. 57325/00 – *D. H. a ostatní proti České republice*.

¹² Schůze vlády dne 8. června 2009, bod 4 části Pro informaci.

¹³ Schůze vlády dne 23. listopadu 2010, bod 4 části Pro informaci.

a o právo na náhradu za protiprávní zbavení svobody; i tady vzal Výbor ministrů na vědomí přijatá opatření a chce se současně přesvědčit o jejich praktické účinnosti.

3.4. REZOLUCE VÝBORU MINISTRŮ

V tomto oddílu se zmíníme o případech, ve kterých Výbor ministrů *de iure* nebo *de facto* uzavřel dohled na výkonem rozsudků.

3.4.1. Přijaté závěrečné rezoluce Výboru ministrů

Dne 2. dubna 2009 přijal Výbor ministrů závěrečnou rezoluci,¹⁴ jíž ukončil projednávání výkonu rozsudku:

- rozsudek ze dne 7. prosince 2006 ve věci *Linkov*,
- dne 3. prosince 2009 pak přijal závěrečnou rezoluci,¹⁵ jíž ukončil projednávání výkonu těchto rozsudků:
- rozsudek ze dne 20. dubna 2004 ve věci *Bulena*,
 - rozsudek ze dne 25. května 2004 ve věci *Kadlec a ostatní*,
 - rozsudek ze dne 28. června 2005 ve věci *Zedník*,
 - rozsudek ze dne 13. prosince 2005 ve věci *Zemanová*.

3.4.2. Případy připravené na vydání závěrečné rezoluce Výboru ministrů

Ke konci roku 2009 se jedná o tyto případy:

- rozsudek ze dne 18. července 2006 ve věci *Štefanec*,
- rozsudek velkého senátu ze dne 12. července 2001 ve věci *Malhous*,
- rozsudek ze dne 26. října 2006 ve věci *Mareš*,
- rozsudek ze dne 7. července 2005 ve věci *Chmelíř*,
- rozsudek ze dne 1. března 2007 ve věci *Heglas*,
- rozsudky ze dne 18. července a 21. prosince 2006 ve věci *Zich a ostatní*,
- rozsudek ze dne 3. července 2008 ve věci *Vokoun*,
- rozsudek ze dne 24. července 2008 ve věci *Melich a Beck*,
- rozsudek ze dne 21. září 2006 ve věci *Geco, a. s.*,
- rozsudek ze dne 14. února 2008 ve věci *Glaser*,
- rozsudek ze dne 20. března 2008 ve věci *Drahorád a Drahorádová*,
- rozsudek ze dne 3. dubna 2008 ve věci *Mourek*,
- rozsudek ze dne 6. března 2008 ve věci *Hoření*,
- rozsudek ze dne 26. července 2007 ve věci *Ješina*,
- rozsudek ze dne 3. července 2008 ve věci *Regálová*,
- rozsudek ze dne 26. června 2008 ve věci *Rechtová*,
- rozsudek ze dne 15. května 2008 ve věci *Faltejšek*.

¹⁴ Rezoluce CM/ResDH(2009)46.

¹⁵ Rezoluce CM/ResDH(2009)122.

Obsah

Úvod.....	1
I. Přehled případů uzavřených Soudem v roce 2009	2
1.1. Rozsudky Soudu ve věci samé	2
1.1.1. Nové rozsudky Soudu.....	2
1.1.2. Žádosti o postoupení věci velkému senátu	8
1.2. Stížnosti prohlášené za nepřijatelné	8
1.2.1. Komunikované stížnosti prohlášené za nepřijatelné	8
1.2.2. Nekomunikované stížnosti prohlášené za nepřijatelné	13
1.2.3. Komunikované stížnosti prohlášené za částečně nepřijatelné.....	14
1.3. Stížnosti vyškrtnuté ze seznamu.....	15
1.3.1. Schválená smírná urovnání stížností	15
1.3.2. Stažené stížnosti.....	15
II. Přehled případů, u nichž nastal v roce 2009 vývoj a řízení o nich nadále probíhá	16
2.1. Stížnosti prohlášené za přijatelné	16
2.2. Nově oznámené stížnosti	16
2.3. Účast na veřejném jednání Soudu	17
2.4. Ostatní aktivity vládního zmocněnce ve vztahu k Soudu.....	17
2.4.1. Projednávání stížností na regulaci nájemních vztahů	17
2.4.2. Intervence vlády České republiky v případech proti jiným státům	18
2.4.3. Koordinace žalovaných států ve věci Artemi a Gregory proti Kypru a 21 dalším členským státům Evropské unie	18
III. Výkon rozsudků Soudu.....	18
3.1. Úhrada spravedlivého zadostiučinění	18
3.2. Individuální opatření k nápravě porušení Úmluvy	19
3.2.1. Rozsudky vydané v roce 2009.....	19
3.2.2. Rozsudky z doby dřívější	19
3.3. Obecná opatření k zamezení porušování Úmluvy.....	20
3.3.1. Rozsudky vydané v roce 2009.....	20
3.3.2. Rozsudky z doby dřívější	21
3.4. Rezoluce Výboru ministrů	22
3.4.1. Přijaté závěrečné rezoluce Výboru ministrů	22
3.4.2. Případy připravené na vydání závěrečné rezoluce Výboru ministrů.....	22
Obsah	23